

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

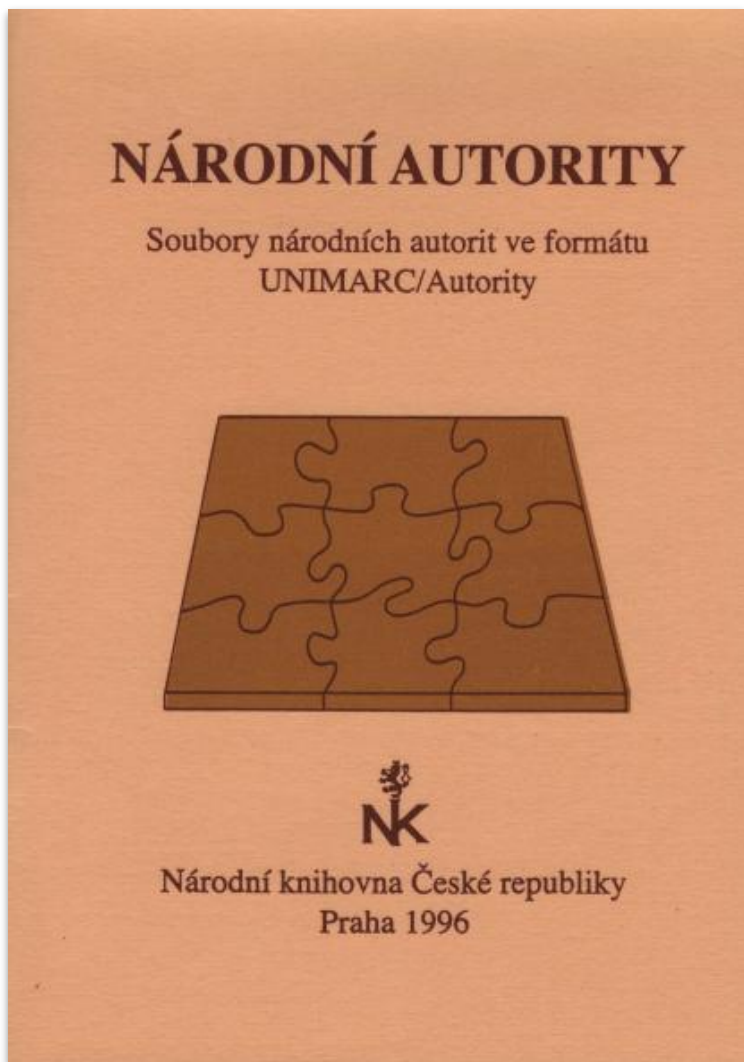
Národní autority v roce 2025 a jak dál?

Petra Šťastná & spol.

Obsah

- Národní autority v pohledu zpět
 - připomenutí začátků
 - statistiky
 - metodické změny z poslední doby
 - analýzy národních funkcí
- Národní autority v pohledu vpřed
 - vize nového řešení

Začalo to před 30 lety

Hlavní záhlaví	● Bartl, Zdeněk, 1954-
Název	● Národní autority : soubory národních autorit ve formátu UNIMARC-Authority / Zdeněk Bartl
Vydání	Vyd. 1.
Nakl. údaje	Praha : Národní knihovna ČR, 1996
Popis (rozsah)	26 s. ; 21 cm
	 Digitalizovaný dokument
** Dílo nedostupné na trhu - dostupné po přihlášení v digitální knihovně **	

Bartl, Zdeněk. *Národní autority: soubory národních autorit ve formátu UNIMARC-Authority*. Vyd. 1. Praha: Národní knihovna ČR, 1996. 26 s. ISBN 80-7050-257-6.

6.2. Projekt „Soubory národních autorit“ v NK ČR

NK ČR přikročila k tvorbě souborů národních autorit v závěru r.1995. Po důkladném zvážení a analýze byla ze dvou základních variant postupu tvorby souborů národních autorit zvolena cesta au-
torit tvorby souborů národních autorit současně a nezávisle na aktuální katalogizaci knižní i neknižní produkce relativně nepočetným týmem odborníků. (Takto formulovaná zásada je samozřejmě platná v omezené míře v tom smyslu, že dosud vytvořené „neregulární“ autority pochopitelně nezůstanou ladem, ale budou postupně integrovány do regulérních, strukturovaných souborů národních autorit.) Tato varianta zaručí ieden z důležitých požadavků. t.i. sto-

přikročeno ke zpracování tzv. Kuncovy kartotéky. Známy bio- a bibliograf Jaroslav Kunc si téměř po celý svůj život excerpoval bibliografické a biografické údaje pro svou slovníkovou práci. Tato kartotéka obsahující více jak 40 tisíc záznamů různé úrovně a rozsahu poslouží jako zdroj pro jádro budoucích autorit pro jména autorů. Po dohodě s Památkem národního písemnictví, v jehož fondech je kartotéka uložena, bylo přikročeno k digitalizaci této kartotéky

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Od Textifu a ProTagu do Alephu

Comdal Protag AUTORIT [C:\PNP\TEXTY\PRIKLADY\0

Soubor Editace Písmo Záznam Informace

Zdrojový text:

{9#1}Bezruč{10}Petr{12}1867-1958
{5#1#3}Vašek{6}Vladimír
{5#1#4}Suk{6}Ratibor
{5#1#4}Hrzánský{6}Pavel
{13}Narozen 15.9.1867 v Opavě, zemřel 17.2.1958 v Olomouci. Básník.

Záznam ve formátu UNIMARC:

```
lab -----nx^^^22-----3^^45^^
001 auj199601011993
005 19961101114741.0
100 $a19961101cczey0103^^^^ba
150 $ay
152 $aAACR2
200 -1 $aBezruč$bPetr$c1867-1958
400 -1 $5e$aSuk$bRatibor
400 -1 $5e$aHrzánský$bPavel
400 -1 $5f$aVašek$bVladimír
801 -0 $aCS$bJaroslav Kunc$c1982
801 -1 $aCZ$bABA001$c1996110119961101
801 -2 $aCZ$bABA001$c1996110119961101
810 $aPNP-LA$bNarozen 15.9.1867 v Opavě, z
17.2.1958 v Olomouci. Básník.
```

Ident. číslo	jk01011993
Záhlaví	● Bezruč, Petr, 1867-1958
Odkaz. forma	Skutečné jméno: Vašek, Vladimír , 1867-1958
Viz též	Old Ještěr, 1867-1958 Hrzánský, Pavel, 1867-1958 Stopěrunčík, Kuba, 1867-1958 Suk, Ratibor, 1867-1958 Bezperak, Petr, 1867-1958
Místo narození	Opava, Česko
Místo úmrtí	Olomouc, Česko
Související země	Česko
Oblast působení	česká poezie
Profese	básníci
Jazyk	čeština
Biogr./Hist. údaje	Narozen 15. 9. 1867 v Opavě, zemřel 17. 2. 1958 v Olomouci. Básník.
Zdroj	PNP-LA www(Wikipedie, otevřená encyklopedie), cit. 21. 8. 2015 - biografické údaje, úplné datum a místo narození a úmrtí Lexikon české literatury Slovník pseudonymů v české a slovenské literatuře Bezperak, Petr: Vojtěchu Martinkovi, 1947 - Odkaz viz též

Správa a kooperace - současný stav

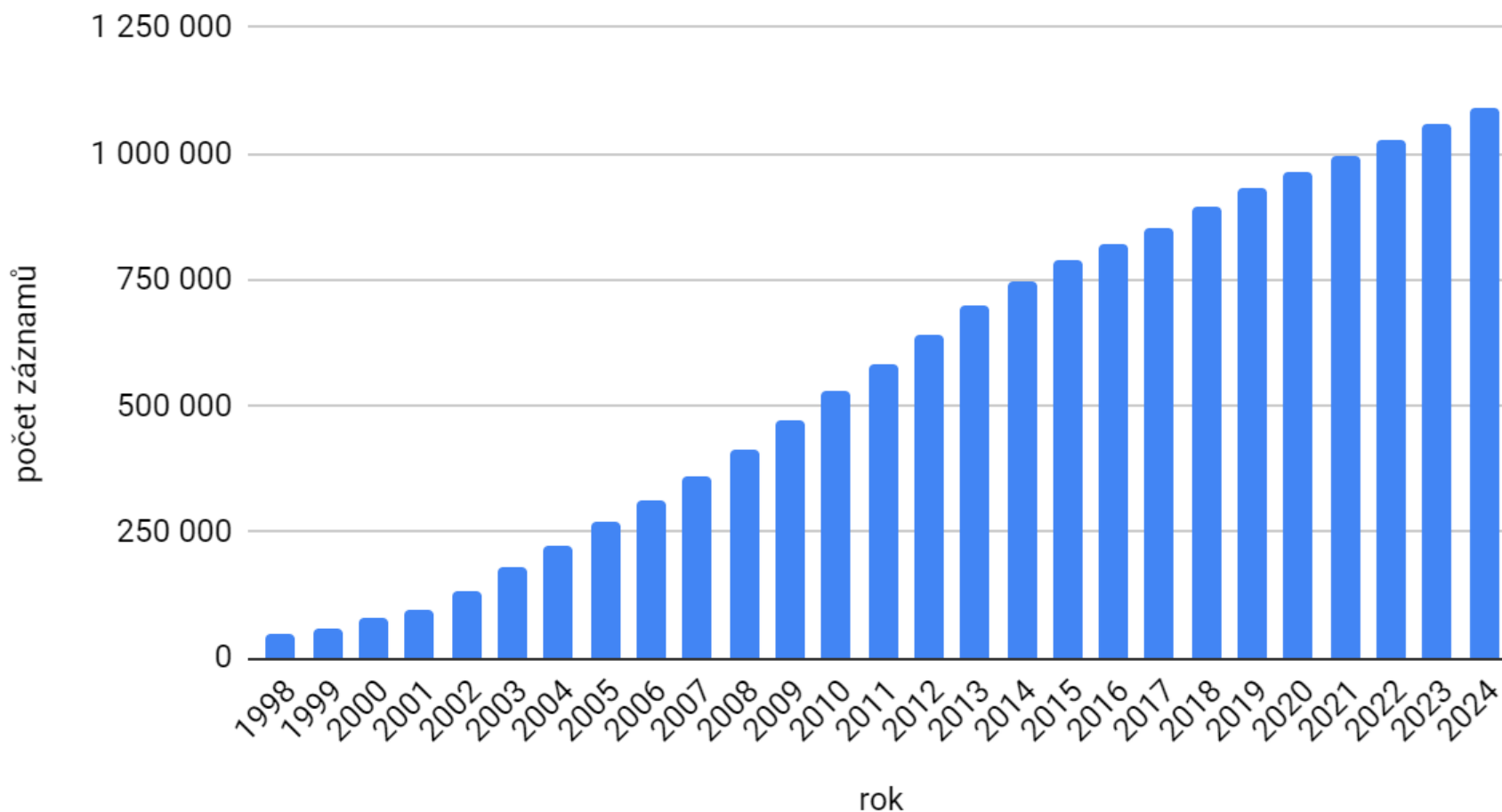
- centrální databáze spravována v systému Aleph
 - specifika záznamů (např. podpole 7)
- kooperativní přispívání:
 - personální, korporativní, geografické - přispívání v reálném čase
 - věcné - formou návrhu jako podklad pro správce dané části souboru autorit
- nástroj “bandaska” pro zasílání a editaci záznamů
 - integrace do jednotlivých knihovních systémů řešena různě
- formát MARC21, pravidla RDA
- zapojení do mezinárodních systémů (především VIAF)
- využití v systémech nad rámec knihoven (projekty Wiki)

Využití NA - současný stav

- lokální kopie centrální báze autorit
- lokální báze autorit
 - synchronizace s centrální bází autorit
 - jednorázové stahování
- neautorizovaná záhlaví
- lokální authority bez vazby na centrální bázi

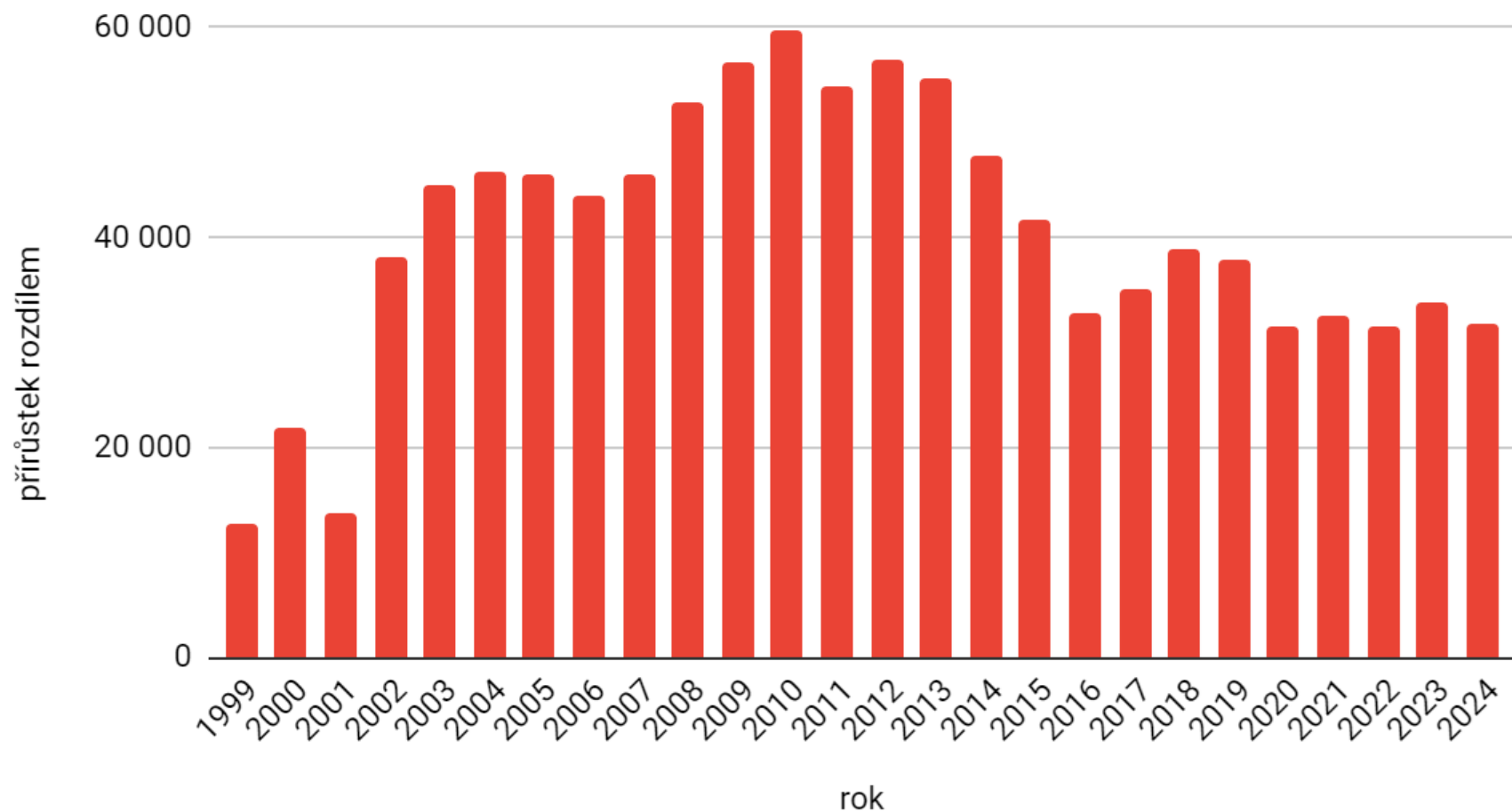
Trocha statistiky poprvé...

Celkový počet záznamů jmenných autorit v letech 1998-2024

... po druhé ...

Roční přírůstek jmenných autorit 1999-2024

... po třetí

Kooperace na budování souboru jmenných autorit

přírůstky od zapojených knihoven v letech 2020-2024

nezahrnuje návrhy oprav stávajících záznamů

rok	počet knihoven	počet nových záznamů JA	počet nových záznamů KA	roční přírůstek záznamů jmenných autorit
2020	75	28 298	3 357	31 655
2021	70	29 467	3 143	32 610
2022	66	28 370	3 085	31 455
2023	70	30 014	3 899	33 913
2024	68	27 310	4 372	31 682

Navíc probíhají průběžně zásahy do stávajících záznamů (20.000-30.000 ročně).

Rok 2023 - zprovoznění nové bandasky

- ukončen provoz původního řešení na serveru vega.nkp.cz
- nové řešení postavené na stejné aplikační logice s využitím moderních technologických standardů
- speciálně upravený Z39.50 server pro zasílání nových a editaci stávajících autoritních záznamů z jiných systémů než Aleph
- nezávislé na operačním systému
- záznamy zapisovány přímo přes Z39.50 do Alephu → kontrola záznamu přesunuta do Alephu
- správa uživatelů v open source nástroji KeyCloak
- dokumentace dostupná na <https://github.com/cosmotron-cz/bandaska-nk>

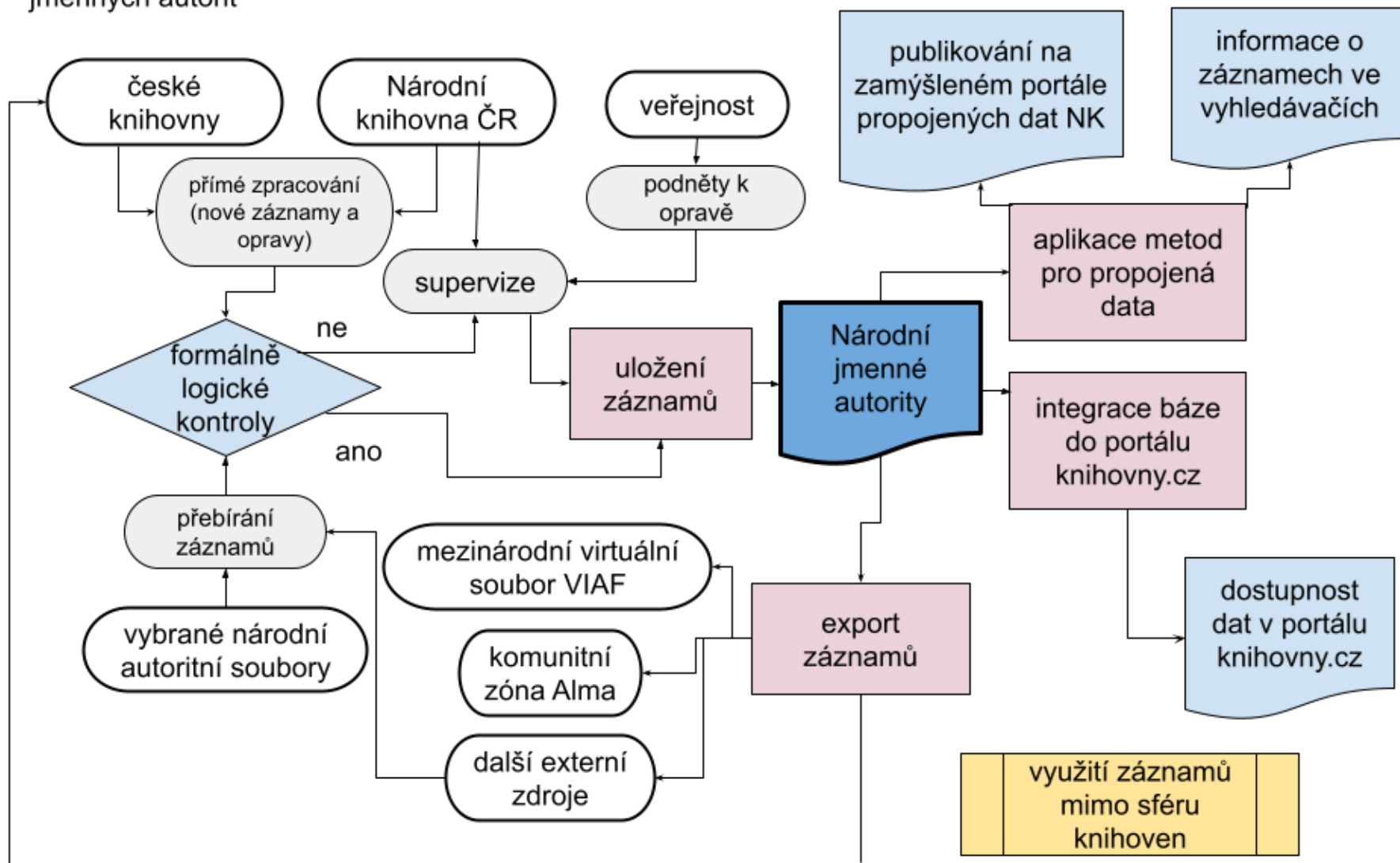
Setkání lokálních supervizorů (červen 2024)

- návrh na doplnění metodiky personálních autorit
 - rozšíření pole 368 o podpole c pro uvádění charakteristiky osoby jiné než povolání
 - přechýlená varianta podoby jména do odkazu viz
- návrh na doplnění metodiky korporativních autorit
 - kód pro označení typu vládní publikace a rozhodnutí o jeho neuvádění
 - použití identifikátorů v poli 024 i pro korporace
 - využití pole 046 pro zápis dat týkajících se dané korporace

Rok 2024 - analýzy národních funkcí

- v rámci spolupráce s projektem CARDS
- popis aktuálního stavu budování soubor jmenných a věcných autorit
- dotazníkové šetření
- setkání pracovních týmů
- výstupem řada dílčích interních materiálů a souhrnný dokument *Návrh modernizace budování a využívání souboru národních autorit*
- další postup na straně NK

zahrnuje komponenty a procesy spojené s tvorbou a využíváním souboru národních
jmenných autorit

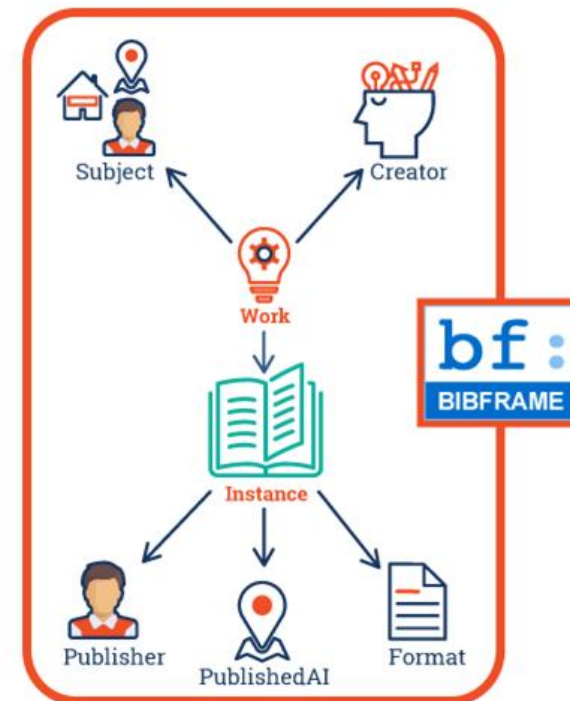
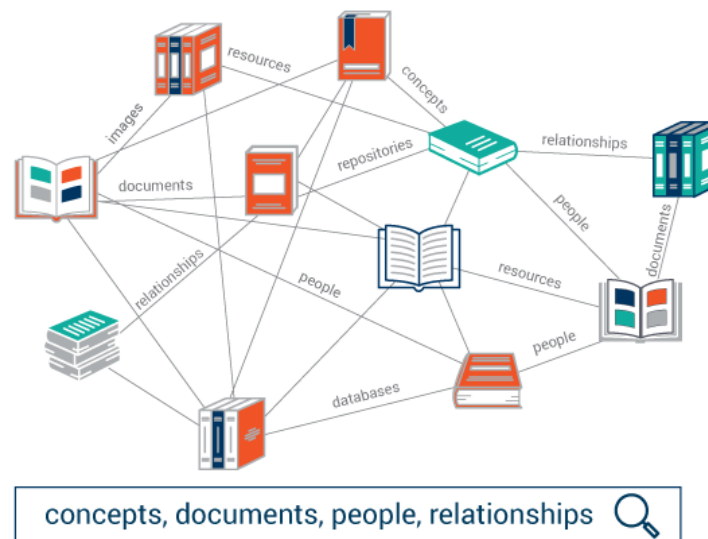

Východiska budoucího řešení

- autoritní data jako zdroj ověřených informací pro různé segmenty metadatové struktury bibliografického záznamu ⇒ budování dílčích řízených slovníků
- struktura autoritního záznamu převoditelná do různých výstupních formátů
- nezávislé budování autoritního souboru na konkrétním knihovním systému s možností obecného využití ve všech knihovních systémech (pravidelná synchronizace)
- dostatečná kapacita úložiště a rychlost odezvy
- snadný, intuitivní a chráněný přístup pro tvorbu a editaci autorit

Směřování k propojeným datům

- přechod z RDA Original na RDA Official
- tvorba aplikačního profilu s využitím RDA Registry
- užití autorit v BIBFRAME
- posun v přístupu: od autorit k managementu entit
- rozšíření záběru o další entity (nakladatelé atd.)

Linked Data for Libraries: Our New Librarians
<https://www.ontotext.com/blog/linked-data-libraries/>

Klíčové body

- struktura autority daného typu (entity) převoditelná do různých výstupních formátů → mapování
- stavba záhlaví (selekčního prvku) včetně identifikátoru → selekční role
- dynamika obsahu a zachování vazeb mezi stávajícím a zrušeným záznamem → aktualizace a synchronizace
- nastavení uživatelských práv a systému kontrol → autentikace a autorizace

Rok 2025 - příprava na realizaci nového řešení

- mapování možností budování nového řešení
 - technické zajištění → využití v heterogenním prostředí knihovních systémů v ČR
 - finanční možnosti
- výběrové řízení na dodavatele nového řešení pro tvorbu a správu báze národních autorit
 - vypsání VŘ na podzim 2025
 - smlouva podepsána

Funkční požadavky

- Možnost správy všech typů autoritních záznamů (personální, korporativní, názvové, geografické, věcné, chronologické, formální)
- Uživatelské rozhraní pro vytváření, editaci, validaci a mazání záznamů
- Podpora verzování a workflow
- Možnost připojování identifikátorů (např. VIAF, ISNI, LCCN, Wikidata)
- Podpora více jazyků, UTF-8 kódování
- Přístupová práva a správa rolí
- Export a import dat v různých formátech

Technické požadavky

- Postaveno na platformě Folio (využití stávajících modulů nebo vývoj nových v souladu s architekturou Folio)
- Výstupy autoritních záznamů: MARC 21, BIBFRAME, RDF (např. JSON-LD, Turtle), JSON (např. interní API struktura)
- Otevřené API pro integraci s dalšími systémy (např. katalogy, centrální index, zahraniční authority, LOD cloud)
- Možnost doplňování schémat a vlastností dle budoucí potřeby
- Soulad se standardy přístupnosti (WCAG 2.1)
- Responzivní design

Další požadavky (1)

Migrační požadavky

- Migrace existujících autoritních záznamů z formátu MARC 21
- Mapování na nové datové struktury (např. BIBFRAME, vlastní RDF schéma)
- Zajištění konzistence dat a deduplikace
- Definice procesu migrace a mapování dat
- Možnost automatizovaného přenosu dat

Interoperabilita a rozšiřitelnost (specifikace API)

- Zajištění integrace s externími systémy
- Možnost budoucího rozšíření datového modelu
- Možnost přidání/změn formátů výstupních dat podle budoucích potřeb

Další požadavky (2)

Bezpečnostní požadavky

- návrh autentizačních a autorizačních mechanismů
- ochrana dat proti kybernetickým hrozbám
- způsob a režim zálohování

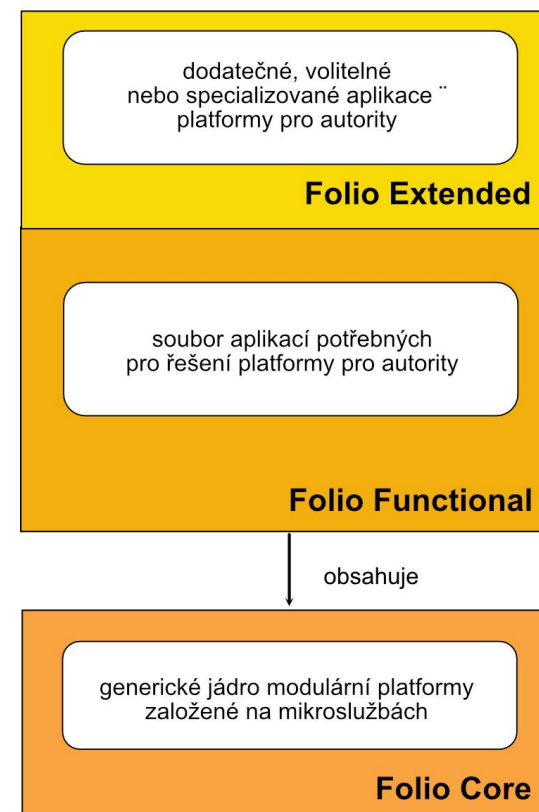
Požadavky na správu a podporu

- vedení technické dokumentace systému se zahrnutím průběžných změn
- vytvoření uživatelské a administrátorské dokumentace systému
- testování systému s využitím možnosti automatických testů
- zaškolení pracovníků zadavatele pro správu a práci v systému

Požadavkem řešení na platformě Folio

- open source platforma vznikající ve spolupráci knihoven, dodavatelů a vývojářů
- nezávislost řešení s propojením do dalších systémů v heterogenním prostředí s využitím standardních technologií (modularita)
- Folio jako nový knihovní systém v Kongresové knihovně (LC)
- migrace LC Authority File ze systému Voyager do systému Folio v srpnu 2025

Folio Czech Authority Platform

Požadavky na editor

- jednotný editor pro zadání nové autority s možností integrace do jednotlivých knihovních systémů
- jednoduchost a návodnost
- šablony pro jednotlivé typy autorit
- propojení na řízené slovníky
- nastavení uživatelských práv
- zajištění formálních kontrol a supervize
- verzovatelnost záznamu
- komunikační a notifikační systém (např. hlášení podnětů pro opravy)
- otázka přímého přebírání záznamů z vybraných ověřených zdrojů → respektovat české katalogizační prostředí

Harmonogram

- vazba na postupné změny
 - v provozovaných systémech,
 - katalogizačních pravidlech,
 - technologických možnostech
- předpoklad nasazení funkčního řešení od roku 2028

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Děkujeme za pozornost.